

Iubirea

Iubirea este una din cele mai vechi teme ale literaturii lumii ea fiind generată de sentimentul specific omenesc care diferă de la om la om în funcție de vârstă, sex, credință, epoca istorică sau apartenență culturală.

De la iubirea de aproape la iubirea de sine, de la iubirea imposibilă la cea domestică, de la emoția adolescentina până la sentimentul profund al maturității iubirea a făcut să vibreze lira marilor scriitori. Tema iubirii a fost întâlnită încă de la primele scrieri „Cântarea cântărilor” sau „Epopoea lui Ghilgameș” iubirea este tema obsedantă literaturii. Scriitorii au cântat iubirea arătând suferința și fericirea implicată de aceasta și au încercat să găsească un sens vieții și chiar morții prin iubire, de aceea ea reprezintă mai mult decât un sentiment. Este de fapt un mod de existență, o șansă dată omului de a se ridica de la rangul de muritor.

Permanența acestui sentiment pare a fi explicată de mitologie prin simbolul ANDROGINULUI care ilustrează eterna căutare a iubirii, a sufletului pereche ce caracterizează fiecare ființă umană. În mitologia greacă androginul era o ființă fabuloasă, jumătate bărbat jumătate femeie.

Iubirea este abordată în literatură din diverse unghiuri, de-a lungul vremii existând diferite idei referitoare la iubire. Principalele trei ipostaze ale iubirii, atât în literatura română cât și în cea universală sunt: iubirea ca inițiere, iubirea ca pasiune și iubirea tragică.

În mentalitatea arhaică iubirea este considerată o mare forță și primul impact cu aceasta s-ar datora unei ființe supranaturale și reprezintă un proces de inițiere configurat într-un singur mit: mitul erotic al zburătorului. Mit fundamental al poporului roman, mitul este după cum afirma George Călinescu: „personificarea invaziei instinctului

puberal”. În concepția criticilor, folcloriștilor, etnologilor, zburătorul este un spirit rău, privit ca un zmeu sau demon, o nălucă, care intră noaptea pe horn având înfățișare de balaur sau de șarpe. Zburătorul apare în visul fetelor ca un tânăr frumos chinându-le somnul. Dintre toți cei care s-au ocupat cu studierea acestui mit doar Mihai Eminescu a fost singurul care a prelucrat acest mit care apare în opera sa Călin (file din poveste). Ion Heliade Rădulescu a dedicat o întreagă poezie acestui mit numită „Zburătorul”, considerată cea mai izbită creație a acestuia.

Iubirea ca pasiune este una din cele mai impozante ipostaze ale iubirii în literatură. Ea se caracterizează prin atracție reciprocă puternică, existența unor obstacole în întâlnirea sentimentului de iubire, prin încălcarea unor reguli ale comunității în care trăiesc cei doi. În cazul ei cei doi îndrăgostiți trăiesc o stare de exaltare (entuziasm) permanentă care duce la un dezechilibru sufletesc. Deseori ei sunt despărțiți de împrejurări și această depărtare se impune pentru a verifica sentimentele și în același timp pentru a-i păstra intensitatea. Iubirea-pasiune este însoțită întotdeauna de suferință, de o anumită doză de nebunie și de o tentație a morții.

În mitologia greacă pe lângă zeul iubirii, Eros, există și un zeu al morții, Thanatos iar psihologia modernă consideră că instinctul erotic și cel al morții sunt două instincte dominante ale psihicului uman. Eros este divinitatea primordială a mitologiei grecești. El este zeul cel mai vechi care le dăruiește îndrăgostiților asemenea spirit de sacrificiu încât acceptă să moară pentru alții. Eros realizează armonia universului prin atracția contrariilor care nu apare numai între oameni și animale ci și între aștri, între sunete și între părțile corpului. Iubirea devine astfel cosmică, principiul ordonator al lumii. Thanatos este zeul morții în mitologia greacă căruia îi

corespunde divinitatea feminină romană Mors. El era fiul zeiței Nyx și fratele lui Hypnos, zeul somnului. Hesiod îl numește în „Teogonia” zeul teribil care are „inimă de fier, suflet de aramă, nepăsător în pieptul său” și care se află în dușmănie chiar cu zeii nemuritori.

În mitologia greacă și cea egipteană au fost scrise foarte multe mituri în care se găsește tema iubirii. Personajele acestor mituri nu sunt ființe umane ci sunt zei sau eroi ai civilizației și din acest motiv gesturile lor constituie mistere. În mitologia egipteană cel mai celebru cuplu de îndrăgostiți este Isis – Osiris. Isis zeița căsătoriei simbolul armoniei matrimoniale și fidelității casnice a femeii față de soțul ei chiar și după moartea lui posedă arta magiei, a tămăduirii și chiar a învierii din morți. Ea este cea care îi inițiază pe oameni în arta medicinei.

În mitologia greacă un cuplu de îndrăgostiți era Pyramus și Thisbe. Cei doi tineri se iubeau dar părinții lor se opuneau acestei iubiri. La una din întâlniri Thisbe vede o leoaică plină de sânge. aceasta se sperie și o ia la fugă dar îi cade vălul iar lupoaica unge vălul cu sânge. Pyramus când vede crede că iubita sa a murit și se sinucide, iar Thisbe văzându-și iubitul mort se sinucide și ea.

Un important scriitor al literaturii care a adoptat iubirea în operele sale a fost Ioan Slavici. El a zugrăvit în romanul său „Mara” povestea tulburătoare a unei iubiri care se înfiripează instantaneu și are puterea unei fatalități. Această iubire, protagoniștii ei fiind Națl și Persida, are caracteristicile clare a unei iubiri-pasiuni, Slavici urmărind de-a lungul romanului evoluția sentimentelor celor doi, descriindu-le pe acestea în amănunt și reușind astfel să traseze un drum bine definit al iubirii-pasiuni.

Prima întâlnire a celor doi protagoniști, momentul înfiripării iubirii, are un puternic impact asupra acestora, ei

sunt cuprinși de o atracție reciprocă puternică care nu îi va mai părăsi și de un sentiment care prevede, oarecum, suferințele prin care vor trecea. Pe parcurs ce iubirea lor evoluează, încercările de a i se opune devin din ce în ce mai zadarnice. Atât Persida cât și Națl nu pot evita întâlnirile așa

zise întâmplătoare, pe care ei însuși le provoacă iar în momentele în care se zăresc sunt cuprinși de aceeași atracție reciprocă puternică. Iubirea dintre Națl și Persida este însoțită atât de suferință cât și de o anumită doză de nebunie și de o tentație a morții. Până ce ajung să se căsătorească pe ascuns, cei doi suferă din iubire, ei fiind despărțiți unul de altul de împrejurări. Însă chiar și după nuntă, Persida continuă să sufere datorită comportamentului lui Națl și agresivității acestuia, iar Națl de pe urma nesiguranței și geloziei sale. Tentația morții se regăsește atât în comportamentul lui Națl cât și în cel al Persidei. Persida simte că singurul ei refugiu înafara mănăstirii ar fi moartea iar Națl ajunge la Arad la un înalt nivel de degradare atât sufletească cât și trupească, gândindu-se chiar și la varianta morții. Doza de nebunie a celor doi protagoniști reiese din hotărârea acestora de a se căsători pe ascuns și de a fugi singuri la Viena.

Iubirea dintre Națl și Persida trece peste obstacolele întâlnite și încalcă regulile comunității în care trăiesc cei doi. Națl și Persida se diferențiază atât prin etnie, confesiune religioasă, familie, educație cât și prin însuși temperamentul lor. Totuși, cu ajutorul iubirii cei doi trec peste toate obstacolele ce se ivesc în cale, renunțând la orice și reușind în final să realizeze o căsnicie reușită, binecuvântată atât de părinți cât și de Dumnezeu și desăvârșită de aducerea pe lume a unui copil.

Alți mari scriitori români care au abordat tema iubirii în operele lor sunt Camil Petrescu în opera „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război”, Tudor Arghezi scrie ideile

precum „Creion” și „Psalmul de taină”, Nichita Stănescu adoptă tema iubirii în romanele „Adolescenți pe mare” și „Leoaica tânără” și în cele din urmă cel mai mare scriitor român, Mihai Eminescu, a adoptat tema iubirii în poeziile sale „Sara pe deal”, „Floare albastră”, „Lacul”, „Dorința”.

Se remarcă astfel că marii scriitori ai literaturii române au abordat tema iubirii din diferite unghiuri cu rezultate de o imensă importanță pentru literatura autohtonă. Faptul că iubirea l-a atras dintotdeauna pe autorii unor opere de mare sau mică amploare este natural, căci iubirea este poate cea mai vastă sursă de inspirație prin faptul că este o experiență unică pentru fiecare în parte și poate fi privită sub nenumărate aspecte. Și în folclor iubirea este o temă fundamentală și poporul a creat o categorie estetică caracteristică ei: *Doina*. *Doina*, fie de jale, fie de dor, exprimă profunzimea sentimentului de dragoste, puritatea și suferința pe care acesta o poate provoca.

Iubirea este o temă inepuizabilă și oricât s-ar scrie despre iubire, mai rămân încă multe de scris. De aceea noii scriitori, viitoarele nume sonore continuă să scrie despre dragoste, sub alte forme, sub alte titluri, descriind noi trăiri. Iubirea este și va rămâne tema fundamentală a literaturii tuturor prezentului, trecutului și viitorului.